

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52
Ekim 2017 October 2017
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1877>

CENK HİKÂYELERİ'NDE DERİN YAPI DEEP STRUCTURE IN THE WAR STORIES

Yılmaz EVAT*

Kudret Safa GÜMÜŞ**

Öz

Her edebî metnin bir derin yapısı vardır. Yazar kurgunun içine gizlediği asıl mesajı satır aralarında verir. Dilimizdeki “satır arasını okumak” tabiri derin yapıyı özetler. Murathan Mungan, Cenk Hikâyeleri isimli hikâye kitabında insan tabiatını sorgulamaktadır. Yazar, kitaptaki ilk hikâye olan Şahmeran'ın Bacakları'nda “İnsanoğlu ihanet eder.” cümlesini laytmotif olarak kullanır. Hikâyede Şahmeran'ın Belkiya'ya söylediği “Nereden biliyorsun kendini? Doğru, burası benim mekânım, benim koşullarımdasın. Ama yeryüzünün koşulları seni değiştirmeyecek mi? İhanete sürüklemeyecek mi?” cümleleri, insan tabiatının derin yapısını ortaya koymaktadır. Murathan Mungan'ın Cenk Hikâyeleri'nde asıl söylemek istediği şudur: İnsanın yapısında önüne geçemediği bir hırsı, ortaklığı kabul etmeyen iktidar tutkusu ve ihanet vardır. İnsanlar ve devletler arasındaki cenkler de bu sebeplerle ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Murathan Mungan, Derin Yapı, İnsan Tabiatı, Hırs, Cenk.

Abstract

There is a deep structure in each literary text. Between the lines the author gives main message, which he was hiding inside the fiction. In the language the phrase "reading between the lines" summarizes the deep structure. In his War Stories book, Murathan Mungan checks upon on the human nature. The author of uses the phrase “mankind betrays” as a light motive in his first story book “Şahmeran'ın Bacakları'. The utterances “How do you know yourself? True, it's my place, you are in my circumstances, but won't the conditions of the earth change you? Won't it force you to betray?” he said to "Belkiya in the story reveal the deep structure of human nature. The principal purpose Murathan Mungan wants to declare in the story War Stories is: There is human greed one cannot overcome; the power, passion and betrayal that cannot be rivaled within the human structure. For these reasons wars occur among humans and states.

Keywords: Murathan Mungan, Deep Structure, Human Nature, Greed, War.

Giriş

“Derin yapı, Amerikalı dilbilimci Chomsky tarafından üretilmiş bir terimdir. Chomsky dilde biri somut yani yüzeysel yapı, diğeri de soyut potansiyel ve derin yapı olmak üzere iki ayrı yapı olduğuna inanır. Chomsky bu terimi dilin semantik yorumunu /anlam potansiyelini yani dilde soyut bir yapının varlığını ortaya koyabilmek için üretmiştir. Ona göre yüzeysel yapı gerçek anlama erişme noktasında zayıf bir rehberdir.” (Cevizci 2011:117-118). Dolayısıyla Chomsky'e göre derin yapı, yüzey yapının (cümlelerin) altındaki asıl mesajı belirlemektir.

Yazarın metinde asıl söylemek istediği metnin anlam boyutundaki derin yapısını oluşturur. “Bu durumda yüzey yapının altındaki derin yapıyı irdelemek görülenden görülmeyeni tespitte çalışmak, derin yapıyı orta çıkarmaktır. Dilimizdeki “satır arasını yakalamak/ okumak” tabiri derin yapıyı, yani -asıl anlatılmak istenen- özetler” (Demirci 2010:298). Bu bağlamda her edebî metnin bir derin yapısı vardır. Yazar metni bir şeyler söylemek için yazar, metni bunun için kurgular. Yazar kurgunun içine gizlediği asıl mesajı satır aralarında verir. Ayrıca Türkçede “dilinin altındaki baklayı çıkarmak” deyimini vardır. Bu deyim asıl

* Öğr. Gör. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, yilmazevat@hotmail.com

** Okt., Aksaray Üniversitesi, Şereflikoçhisar Berat Cömertoğlu MYO, kudretsafagumus@aksaray.edu.tr

anlatmak istenen meramı ifade eder. Türkçede benzer deyişler arasında, “bana hikâye anlatma”, “sadede gel” ifadeleri de mevcuttur. Söz konusu ifadeler asıl anlatılmak istenene ulaşmak için kullanılır. Bir başka deyişle amaç muğlak, gizli olanın altındaki asıl anlama ulaşmaktır.

Türkçedeki “Dervişin fikri neyse zikri de odur” atasözü ile Sokrat’ın “Konuş kim olduğunu söyleyeyim.” vecizesi de bir insanın dilinden bilinçaltına ulaşabileceğini ifade eder. Ayrıca derin yapı, metindeki temel çatışmada da saklıdır. Dolayısıyla Murathan Mungan’ın *Cenk Hikâyeleri*’ndeki dilinden /anlattıklarından, kurguladığı çatışmalardan, kullandığı laytmotiflerden, iç anlatılardan, hipogramlardan, sembollerden ve kavramlardan okura asıl söylemek istediklerini tespit etmek mümkündür. Bu çalışma bu düşüncelerin mahsulüdür.

1. Cenk Hikâyeleri’nin Muhtevası

Bu çalışmanın sınırlarını Murathan Mungan’ın *Cenk Hikâyeleri*’ndeki şu altı hikâyesi oluşturmaktadır: 1. *Şahmeran’ın Bacakları* 2. *Ökkeş ile Cengâver* 3. *Kasım ile Nâsır* 4. *Binali ile Temir* 5. *Ensar ile Civan* 6. *Yılan ve Geyiğe Dair*.

2. Cenk Hikâyeleri’nde Derin Yapı İle İlgili Kavramlar

Mungan’ın *Cenk Hikâyeleri* incelendiğinde en sık kullanılan kavramların insan mayası, hırs, ihanet ve cenk oldukları görülmektedir.

Yazar, *Cenk Hikâyeleri*’nde insan tabiatını sorgulamaktadır. Yazar, *Binali ile Temir*’de Binali’nin tabiatını şu cümlelerde de irdeler: “Dünyaya ve dağlara ve insanlara mülküymüş gibi davranmıştı hep. Hükmetmenin sonsuz ve sınırsız gücünü duymadan yaşayamıyor, var olamıyordu... Tüm yaşamını bu büyüğü edinmek için ortaya koymuştu.” (Mungan 2008: 191). Mungan’ın aynı bağlamdaki şu cümleleri de *Binali ve Temir* üzerinden insan mayasını tartışmaya yöneliktir: “Temir’e sanki kendisine bakmaya mecburmuş gibi davranıyor, emrinde çalışanlardan biriymiş gibi. Adam yerine bile koymuyor sanki... Buyurmanın büyüüne kaptırmış kendini... Başka bir davranış biçimi bilmediğinden yaşamı boyunca ikinci kişiye hep aynı davranmış. Temir ise hiç ikinci kişiyle var olmamış. Şimdi bu karanlık mağarada karşı karşıyalar. Bütün öğrendikleriyle, hiç öğrenmedikleriyle.” (Mungan 2008:192, 193).

Metnin derin yapısı, metindeki temel çatışmadan anlaşılır. Nitekim *Binali ile Temir* hikâyesindeki çatışma, kahramanların mayaları üzerinden yürütülmektedir. Sözü edilen hikâyede Temir, yaralarını iyileştirdiği Binali’nin davranışlarından hoşlanmayarak şöyle der: “Cümle dünyaya mülkünmüş gibi bakarsın. Beğenmedim. Hiç beğenmedim.” (Mungan 2008: 189). Yazar, Binali’ye, Temir’e tam hükmedemediğini düşündürterek Binali’nin şahsında insan tabiatını sorgulamaya devam eder: “Ancak dış geçirebildiği zaman, insanlarla ilişki kurabilen biri... Dişleri ve pençeleriyle bütün dünyayı ve bütün insanları ve bütün dağları elinde tutmaya alışmış.” (Mungan 2008: 193). Metindeki çatışma Temir’in Binali’nin silahına idrarını yaparak bam teline basmasıyla devam eder: “Bu senin silahın değil mi Binali Ağam? dedi. Bu kez ses vermedi Binali. İlk kez dikkatle anlamak, tanımak ister gibi baktı yüzüne Temir’in. Sanki onu ilk kez görüyordu...” (Mungan 2008:194). Burada yazarın Temir’i Binali’ye isyan ettirmesinden sonra Binali’nin daha önce hiç adam yerine bile koymadığı Temir’i ilk kez anlamaya çalışması, insan tabiatı bağlamında manidar bir davranıştır. Yazar metindeki çatışmanın tonunu daha da arttırarak insan mayasını irdelemeye devam eder, hem Binali’yi hem de Temir’i tabiatlarında şiddet bulunan ve karşılaştıkları her sorunu şiddetle çözmeye meyilli hikâye kahramanları olarak kurgular. Nitekim doğalarının sonucu olarak birbirlerini öldürmeyi tasarlarlar. Temir erken davranarak Binali’yi öldürmekte zorlanmaz: “ Her zaman inandığı şeye yeniden geri dönmüştü. Bu yüzden hiç güçlük çekmedi.” (Mungan 2008: 250).

Murathan Mungan, *Cenk Hikâyeleri*’nde insan mayasını “hırs”, “iktidar” kavramları çerçevesinde de irdeler. Sözelimi yazar, “Herkesin içindeki hayvan uyuyor” (Mungan 2008: 250) cümlesiyle insan yapısındaki kontrol edilemeyen hırsı “hayvan” sembolüyle ifade etmektedir. Mungan ayrıca *Şahmeran’ın Bacakları*’nda Belkiya’yı sözünden caydırarak Şahmeran’ın yerini, gözünü hırs bürümüş Ukap’a söyler: “Beni ele verdi. Verdiği sözü unuttuğundan mı? Değil. Amacına ulaşmak için her yolu mübah sandı.” (Mungan 2008: 48). Kaldı ki *Şahmeran’ın Bacakları*’ndaki Mungan’ın Şahmeran’a söylediği şu cümleler insan mayasındaki hırsı tespit içindir: “Oysa şimdi, bir kez daha insan ayağı bastı toprağımıza; kuşkulu, korkulu günler başlayacak demektir. Daha, rahat yüzü göstermezler bize. Şu yeryüzünde kendinden başka her

yaratığı buyruğu altına sokmuştur insanoğlu. Bir tek kendine söz geçirememiştir. Söz geçiremez... Bu yüzden yüz yüze gelmek istemeyiz onunla." (Mungan 2008: 53).

Kubilay Aktulum, Andre Gide ve Lucien Dallenbach'a atfederek iç anlatıya dair şunları söyler: "Anlatı içinde anlatı eserin konusunu yinelediği gibi, onun anlamına daha da açıklık getirir." (Aktulum 2011: 440). Kısacası iç anlatı metnin derin yapısını anlamaya yardım eder. Mungan, *Şahmeran'ın Bacakları*'nda Süleyman Mührü başlıklı bir iç anlatı aktarır. Bu iç anlatıdaki Mungan'ın Ukap'a dair şu cümleleri insan fitratındaki dizginlenemeyen hırsı tartışmak içindir: "Bu mührü sahip olan, tıpkı Süleyman yalvaç gibi dünyaya hükmederdi. Ukap'ın bütün düşleri bu mührün çevresinde dönüyordu artık. Bu mührü ele geçirmek, bütün dünyaya hükmetmek, düşlerinin tümünü gerçekleştirmek istiyordu (Mungan 2008: 46). Aynı hikâyedeki "Belkiya'nın Şahmeran'a İhaneti Üzerine Şahmeran'ın Anlattığıdır" başlıklı iç anlatı, metnin derin yapısı bağlamında önemlidir. Bu iç anlatıda Mungan, Yahudi hükümdar Yûşa'nın şahsında insan doğasındaki hırsı irdeler: "Yahudi hükümdar, Tevrat'ta Musa'nın son yalvaç olmadığını okur. Son zaman Tanrı elçisinin üstün niteliklerini, iyi huyunu, kutsal adaletini okuyunca onu kıskanır. Tevrat'ın bu sayfalarını eksiltir, saklar. Nitekim saklamaya çalıştığı bu bilgi, oğlu Belkiya'ya zarar verir." (Mungan 2008: 40,41). Görülüyor ki sözü edilen iç anlatıların hepsi insan mayasındaki hırsı, ihtirasla, tutkuyla, iktidar hevesiyle ilgilidir. İç anlatılar da metnin derin yapısını / anlamını çözmeye hizmet ettiğine göre Mungan'ın *Cenk Hikâyeleri*'nde söylemek istediklerinden biri de "İnsanın mayasında hırs vardır." cümlesidir.

Şahmeran'ın Bacakları'ndaki çatışmalardan birisi de Şahmeran, Ukap ve Belkiya arasındadır. Buradaki çatışmalar da insan tabiatı üzerinden yürütülmüştür. Nitekim Ukap ve Belkiya yapılarındaki hırslarından dolayı gözlerinin önündeki cevherleri de fark edemezler: "Duymadınız, çünkü yalnızca aradığımız şeye kilitlenmiştiniz; kulaklarınız yalnızca duymak istediklerinizi duyuyordu. Mühr-ü Süleyman'ı o kadar istiyorsunuz ki onu edinseniz bile, ne yapacağınızı, nasıl kullanacağınızı bilemezsiniz. Yaşamını yalnızca ihtiras üzerine kuran kişiler için amaç diye bir şey yoktur. Amaç sürekli değişir. Mutlak olan ihtirastır. Ne olursa olsun ihtiras..." (Mungan 2008: 52).

Mungan, semboller aracılığıyla da insan mayasını sorgular. *Yılan ve Geyiğe Dair*'de hem yılan, hem geyik birer semboldür. Yılan, insan mayasındaki önlenemeyen hırsın; geyik de hırsın hedefi olan "av" kavramının sembolüdür. Mungan'ın semboller aracılığıyla söylediği şu cümleler bu bağlamda önemlidir: "Yılan dedi: Çıkma yoluma! Yolum varlığımdır benim. Bilirim, büyüksün benden. İrisin, güzelsin, görkemlisin; lâkin ben daha güçlüyüm senden... Gezmeyin ormanı, ormanınızı. Oysa geyik gezerdi... Gezdikçe, geçtikçe bir başka ormana gelecekti. Kaderdi." (Mungan 2008: 249).

Mungan'a göre insan mayasındaki hırsın, iktidar tutkusunun sonu yoktur. İnsanoğlu iktidarı için kan döker. Bu bağlamda Mungan, *Binali ile Temir*'de insan mayasındaki iktidar duygusunu hırs-iktidar bağlamında tartışır: "Aralarında kıran kırana bir savaş vardı. Dağların en ulusu, en büyüğü, en namlısı olmadıktan sonra eşkiya olmuşsun ne çıkar." (Mungan 2008: 174).

Murathan Mungan'ın insan doğasını irdelediği *Cenk Hikâyeleri*'nde hırsın yanı sıra üzerinde en fazla durduğu kavramlardan biri de ihanettir. "Bir metinde ana kalıbı oluşturan ve anlamı belirleyen en küçük birime hipogram (söz öbeği) denir (Aktulum 2011: 470). Mungan, *Şahmeran'ın Bacakları*'nda ihanet kavramını hipogram olarak kullanmıştır. Ayrıca bu hikâyede "İnsanoğlu ihanet eder." cümlesi laytmotiftir. Dolayısıyla "ihanet" derin yapıyı ele veren anahtar kelimelerdendir.

İnsandaki nefis merdiveninin ilk basamağı olan nefis-i emmarenin tabiatında hırs ve ihanet mevcuttur. Mungan da aynı düşüncüyü savunur: "Sonsuza dek unutmamanın bir yolu olarak ihaneti seçmiş olsunlar. Ne de olsa ihanet, insanoğlunun yatkınlık gösterdiği bir davranıştır." (Mungan, 2008: 29). Bu bağlamda, Mungan insanın mayasındaki var olan ihanetin başladıktan sonra da çeşitli biçimlerde devam edeceği kanaatindedir. Nitekim yazar *Şahmeran'ın Bacakları*'nda Camsap'a şöyle dedirtir: "Düşün ki yolun buraya bir ihanet sonucu düşmüş yâ Camsap dedi Şahmeran. İyi bir başlangıç değil bu. Bir ihanet sonucu gelmişsin ya buraya; yolun kötülükle belirlenmiştir artık. Çünkü ihanet bir kere başlamaya görsün, kılık değiştirip sürer insan hayatında." (Mungan 2008: 36).

Yazar, *Şahmeran'ın Bacakları*'ndaki çatışmalardan birini Şahmeran ile Camsap arasında kurgulamıştır. Yazar, Camsap'ı kendisini yurduna yollaması için Şahmeran'a yalvarır: "Camsap, yeminler içerek kimseye bir şey söylemeyeceğine dair, yurduna gider (Mungan 2008: 87). Şahmeran, Camsap'ın yalvarması ve yeminler etmesi üzerine hamama gitmemesi konusunda -efsaneyle göre Şahmeran'ı gören insanın hamamda

belden aşağısı pul pul olur ve Şahmeran'ı gördüğü anlaşılır- sıkıca uyararak yurduna gitmesine izin verir. Metindeki çatışma Camsap'ın ihanetiyle devam eder; Camsap Şahmeran'ın yerini söyler. Şahmeran'sa bu durumda kendisine ilk ihanet eden insanoglu Belkiya'yı hatırlar: "Tıpkı Belkiya gibi dedi Şahmeran. Evet, evet ne kadar da Belkiya'ya benziyorsun, daha önce bunu hiç fark etmemiştim." (Mungan 2008: 92).

Derin yapı metindeki çatışmaların yanı sıra iç anlatılardan da tespit edilebildiğine göre Mungan'ın anlattığı şu iç anlatı çok önemlidir: "Efsaneye göre doğduğunda anası tarafından ırmağa daldırıldığı için hiçbir yerinden yara almayan bir çocuk varmış. Irmağa daldırma esnasında anası çocuğu topuğundan tuttuğu için çocuk sadece topuğundan yara alıyormuş. Ölümsüz sanılan çocuk, bu sırrını can yoldaşına söyler. Can yoldaşı da çocuğu topuğundan hemen vurur(Mungan 2008: 117).

*Cenk Hikâyeleri'*nde yer alan *Ensar ile Civan* hikâyesi de ihanet bağlamında yazılmıştır: "Sersemledi Civan, ihanete uğramış gibi bakıyordu, yaralanmış gibi." (Mungan 2008: 239). Murathan Mungan'a göre insanoglundun mayasında hırs, ihanet başattır. Hırs ve ihanet de düşmanlığa dolayısıyla cenge sebep olmaktadır. Nitekim yazar, *Binali ile Temir* hikâyesinde cengi hem hipogram hem de laytmotif olarak kullanmıştır. Hâliyle *Cenk Hikâyeleri'*nin derin yapısını oluşturan anahtar kavramlardan biri de cenktir. Bununla birlikte, yazar cengin kaçınılmazlığını *Kasım ile Nâsır*'da şöyle anlatır: "İnsanlığın tarihi biraz da düşmanlık tarihi galiba." diye düşünüyor genç gazeteci. Hep bizler ve ötekiler var. Hep bir 'İLE' ikilisi var." (Mungan2008: 165).

Mungan, *Yılan ve Geyiğe Dair*'de cengin insanın kaderi olduğunu şöyle ifade etmiştir: "Tüm dünya (henüz bir ormanken), ormanı bölüşeceklerdi elbet. Herkes kendi ormanını bu ormanda bir yere yerleştirecekti. Her orman kendi serüvenini, kendi tarihini, kendi coğrafyasını yaşarken, yaşıyorsa sorun yoktu. Ama bir gün kendi içlerinde, herhangi bir gün bir orman büyürse, bu orman içinde cenk başlayacaktı bu orman için de..." (Mungan 2008: 47).

Ökkeş ile Cengâver isimli hikâyedeki çatışma töre ve cenk üzerine kuruludur. Bu hikâyede de cenk hipogramdır. Çok sıkı iki arkadaş olan Ökkeş ile Cengâver, töre gereği düşmanlığa zorlanır. Bu bağlamda yazar Ökkeş'in anasını şöyle konuşturur: "Törelere büyü gibidir, oğul demişti, anası. Töreyle akıl ermez, akıl ona uydurulur." (Mungan 2008: 104). Mungan hikâyedeki çatışmayı Ökkeş'in iç dünyasına yönelik de kurgulamıştır. Ökkeş on beş yıllık arkadaşı Cengâver'le problemi farklı bir biçimde çözmek ister: "Hiçbir şeyi kirletmeden çözmek istiyordu bu kör düğümü. On beş yıllık gençömrünü kollamak istiyordu... Gençömrüne gölge düşsün istemiyordu. Mungan, Cengâver'le düşman olmak istemeyen Ökkeş'in içindeki çatışmanın tonunu şöyle arttırıyor: "Bütün ormanı yakmak istedi. Bu cenk bitmeliydi. (Mungan 2008: 104). Ökkeş bunca iç çatışmadan sonra sırf anasının hatırına, törenin kendine biçtiği rolü oynamak zorunda kalır: "Oysa baharın ilk günü düşman durdular ovanın düzündü." (Mungan 2008: 236). Yazar, *Ensar ile Civan* adlı hikâyede de iki samimi arkadaşı töre gereği düşmanlığın (cengin) içine çeker: "Ne de olsa her yarışma bir düşmanlık oyunuydu. Bana doğru hızla yaklaşıyordu ki kısılmış gözlerimle dikkatle baktığımda, gelenin Civan olduğunu anladım. O da beni görmüş tanımişti. İkimiz de ortaya çizilen çizgiye çok yaklaşmıştık. İlk buluşmamız böyle düşmanlık çizgisinin üzerinde oldu." (Mungan 2008: 239). Yazar ayrıca *Binali ile Temir*'i de cenk bağlamında kurgulamıştır. Mungan burada da cenk kelimesini hem hipogram hem de laytmotif olarak kullanmıştır.

Yazar, bazı insanların kabuklarını kıramayıp hayallerini bütün bir hayat olarak algıladıkları kanaatindedir. Nitekim *Binali ile Temir*'de farklı bir varoluş biçimi geliştiremeyen Binali'ye dair yazar şunu söyler: "Düşlerini bütün bir hayat sananlardandı Binali." (Mungan 2008: 216). Yazar ayrıca hayatta olumlu işler yapamayan, güdük kalan insanları da *Şahmeran'ın Bacakları*'nda şöyle eleştiriyor: "Herkes birbirinin muhbiri, katili, cellâdı olmuş; güvensiz, mutsuz, karanlık günler başlamıştı. Baba oğula, usta çırağa, komşu komşuya düşman olmuştu. Yararlı, olumlu, güzel şeylerle var olamamış bu insanlar, başkalarına kötülük ederek, başkalarının korkularıyla besleniyor. Kapladıkları irili ufaklı orunların tadını çıkararak yeryüzünde ancak böyle var olduklarını duyuyorlardı..." (Mungan 2008: 90, 91).

Sonuç

Murathan Mungan, *Cenk Hikâyeleri'*nde insan tabiatını sorgulamıştır. İnsan mayasında hırs vardır. İnsanlar arasındaki ihanet de hırstan neş'et etmektedir. Bundan dolayı hırs insanlık âlemindeki her çeşit düşmanlık ve cengin ana sebebidir. *Cenk Hikâyeleri'*nin derin yapısı bu cümlelerdir. Yazar eserini bunları söylemek için yazmıştır. Yazar bu derin yapıyı kurgulamak için yukarıda bahsedildiği gibi birçok iç

anlatıdan yararlanmıştır. Metindeki bütün çatışmaları bu bağlamda kurgulamıştır. Yazar ayrıca hırs, ihanet, cenk, sevgi kelimelerini hem hipogram hem de laytmotif olarak tespit etmiş, bunları eserdeki derin yapıyı oluşturmak için kullanmıştır.

KAYNAKÇA

CEVİZCİ, Ahmet (2011.) *Felsefe Sözlüđü*, İstanbul: Say Yayınları.

DEMİRÇİ, Kerim (2010) "Derin Yapı ve Yüzey Yapı Kavramlarından Ne Anlıyoruz?", *Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 5/4 Fall.

MUNGAN, Murathan (2008). *Cenk Hikâyeleri*, İstanbul: Metis Yayınları.

AKTULUM, Kubilay (2011). *Metinlerarasılık//Gstergelerarasılık*, Ankara: Kanguru Yayınları.